

„Laboratorium tożsamości”, nr INT/KAR/I/0029**Interreg****Współfinansowany przez
UNIĘ EUROPEJSKĄ****Polska – Słowacja****Tytuł projektu: „Laboratorium tożsamości”, nr INT/KAR/I/0029****Źródło finansowania:** Program Interreg Polska - Słowacja 2021 - 2027

Priorytet 3. Twórcze i atrakcyjne turystycznie pogranicze

Strona internetowa Programu: <https://pl.plsk.eu/>**Zarządzający FMP:** Stowarzyszenie Euroregion Karpacki (<https://karpacki.pl/>)**Wartość całkowita projektu:** 63 748,42 EUR**Dofinansowanie:** 50 998,71 EUR**Wartość zadań Gminy Miasto Rzeszów:** 46 673,07 EUR**Dofinansowanie dla zadań Gminy Miasto Rzeszów:** 37 338,44 EUR**Lider Projektu:** Gmina Miasto Rzeszów**Partner Projektu:** Stropkov (Słowacja)**Okres realizacji projektu:** 11.2024 - 10.2025

Cel główny projektu: Przywrócenie w świadomości współczesnych mieszkańców Rzeszowa i Stropkova faktu wpływu społeczności i kultury żydowskiej z minionych lat na historię i rozwój obu miast, a także uświadomienie im wielokulturowej historii polsko-słowackiego pogranicza.

Cele szczegółowe projektu:

- Zwiększenie liczby działań kulturalnych prowadzących do przywrócenia pamięci i tożsamości tych, którzy współtworzyli kulturę pogranicza.
- Zwiększenie atrakcyjności form działań kulturalnych i dostosowanie ich do oczekiwań mieszkańców obszaru pogranicza, w tym osób zagrożony wykluczeniem (osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami).
- Ochrona i upowszechnienie barwnej i wyjątkowej tożsamości społeczności żydowskiej strefy polsko-słowackiego pogranicza.

Opis projektu:

Kluczowym wyzwaniem projektu jest przywrócenie w świadomości współczesnych mieszkańców Rzeszowa i Stropkova faktu wpływu społeczności i kultury żydowskiej z minionych lat na historię i rozwój obu miast, a także uświadomienie im wielokulturowej historii polsko-słowackiego pogranicza. Organizacja planowanych w ramach projektu działań pozwoli każdemu z miast partnerskich przypomnieć czasy, kiedy kultura żydowska była istotnym elementem krajobrazu kulturowego i tożsamości kulturowej jej ówczesnych mieszkańców. Przypomnienie tego bogatego, a obecnie całkowicie wypartego dziedzictwa w ramach projektu rozbudzi świadomość i zainteresowanie współczesnych społeczności lokalnych, co w przyszłości ma na celu przywrócenie dziedzictwa żydowskiemu należnego mu miejsca. Realizacja projektu przyczyni się do promocji wspólnego dziedzictwa kulturowego poprzez wymianę doświadczeń w zakresie najlepszych praktyk oraz nawiązywanie kontaktów ze społecznością, która na co dzień zajmuje się tematyką kultury żydowskiej u Lidera Projektu i Partnera.

Zakres rzeczowy projektu:

- Organizacja cyklu działań kulturotwórczych w Rzeszowie oraz Stropkovie (warsztaty w formie spacerów teatralnych, wystawy archiwalnych fotografii).
- Organizacja cyklu działań edukacyjnych w Rzeszowie oraz Stropkovie (warsztaty tańca żydowskiego Hava Nagila, warsztaty językowe Jydisz Aj Waj, mapping fotografii mieszkańców Rzeszowa i Stropkova pochodzenia żydowskiego).
- Organizacja konferencji prezentującej dobre praktyki w realizacji wydarzeń promujących wiedzę na temat kultury i tradycji żydowskiej

Rezultaty projektu:

- Upowszechnienie barwnej i wyjątkowej tożsamości społeczności żydowskiej strefy polsko-słowackiego pogranicza.
- Zwiększenie liczby działań kulturalnych dostosowanych do oczekiwań mieszkańców obszaru pogranicza, w tym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami).
- Nawiązanie kontaktów pomiędzy Partnerami Projektu, a społecznością, zajmującą się tematyką kultury żydowskiej.
- Wymiana doświadczeń i dobrych praktyk między partnerami projektu.

Stan realizacji projektu:

8 października w Hotelu Ambadorskim w Rzeszowie odbyła się konferencja IDENTITY LAB podsumowująca projekt „Laboratorium tożsamości” realizowanego ze środków Europejskiego Funduszu Regionalnego Program Interreg Polska – Słowacja 2021 – 2027.

Wydarzenie to miało na celu zwiększenie wiedzy i umiejętności lokalnych organizacji z Rzeszowa i Stropkova, które dopiero rozpoczynają swoje działania na rzecz przywrócenia pamięci o "żydowskiej" przeszłości tych miast, o tym, jak robić to sprawnie i skutecznie. Była to okazja do wymiany historii i doświadczeń, które niezbędne są, aby budować przyszłą ścisłą współpracę w zakresie przywracania tożsamości społeczności żydowskiej. Spotkanie było okazją do zaprezentowania dobrych praktyk w realizacji wydarzeń mających promować wiedzę na temat kultury i tradycji żydowskiej. W konferencji wzięli udział mieszkańcy polsko-słowackiego pogranicza.

W terminie 25.08-03.10.2025 roku w Kaštieli Stropkov na Słowacji mieszkańcy polsko-słowackiego pogranicza mieli okazję obejrzeć wystawę fotografii archiwalnej **„WSPÓLNE DZIEDZICTWO-Żydzi w Rzeszowie i Stropkowie”**. Wystawa ta eksponowana była w ramach projektu po obu stronach granicy, po to aby umożliwić jej obejrzenie jak najszerszemu gronu zainteresowanych osób. W ramach wystawy odwiedzającym zostały zaprezentowane archiwalne fotografie pozyskane przez Partnerów Projektu, prezentujące osoby pochodzenia żydowskiego, które niegdyś zamieszkiwały Rzeszów i Stropkov, a także ślady żydowskiej kultury w codziennym przedwojennym życiu tych miast. Zdjęcia prezentowane podczas wystawy pochodziły ze zbiorów Galerii Fotografii Miasta Rzeszowa, Muzeum Okręgowego w Rzeszowie, Yad VaShem z Izraela, a także ze zbiorów własnych Miasta Stropkov na Słowacji. Wystawę w Stropkowie obejrzało ponad 200 osób.

W dniach 9-10.09.2025 roku w Stropkowie w ramach projektu "Laboratorium tożsamości" zorganizowano warsztaty w formie spacerów teatralnych, które miały dokładnie taki sam charakter jak warsztaty przeprowadzone w Rzeszowie. Spacerzy zostały zorganizowane w oparciu o technikę opowiadania, bazując na informacjach o przedstawicielach społeczności żydowskiej mieszkających w Rzeszowie i Stropkowie. Warsztaty teatralne zakończone zostały spektaklem prowadzonym przez uczestników oraz ekspertów. W wydarzeniu wzięli udział przedstawiciele polsko-słowackiego pogranicza, którzy mieli możliwość poznania historii społeczności żydowskiej w ich miastach.

8.09.2015 roku w Stropkowie w ramach projektu zostały zorganizowane warsztaty tańca żydowskiego Hava Nagila oraz warsztaty językowe Jydysz Aj Waj. W warsztatach wzięli udział mieszkańcy Rzeszowa oraz Stropkova. Podczas warsztatów uczestnicy poznali tańce, codzienne czynności i zwyczaje, aby zrozumieć, że dla Żydów radość jest praktycznie tym samym co taniec. Tańce odbyły się w kręgu, który jest symbolem jedności, równości, wspólnoty i integracji, co jest to charakterystyczne dla tańców żydowskich. Głównym celem warsztów językowych była możliwość poznania historii jidysz. Język ten jest świadectwem wielowiekowej obecności Żydów na terenie pl-sk pogranicza i przenikania się obu kultur. Podczas zajęć uczestnicy poznali zapożyczone słowa, podstawowe zwroty, ciekawostki o jidysz oraz kilka znanych piosenek.

W terminie od 11.05 do 31.05.2025 roku w Rzeszowskich Piwnicach eksponowana była wystawa fotografii archiwalnej **„WSPÓLNE DZIEDZICTWO-Żydzi w Rzeszowie i Stropkowie”**. W ramach wystawy odwiedzającym zaprezentowano 36 czarno-białych archiwalnych fotografii prezentujących dawnych mieszkańców Rzeszowa oraz Stropkova pochodzenia żydowskiego, a także ślady żydowskiej kultury w codziennym przedwojennym życiu obu miast. Zdjęcia prezentowane podczas wystawy pochodziły ze zbiorów Galerii Fotografii Miasta Rzeszowa, Muzeum Okręgowego w Rzeszowie, Yad VaShem z Izraela, a także ze zbiorów własnych Miasta Stropkova na Słowacji. Wystawa opatrzona została komentarzem historycznym, a także specjalnie przygotowanymi elementami wizualnymi w formie spalonych fragmentów papieru, mającymi dać poczucie straty i ulotności. W najbliższym czasie wystawa będzie eksponowana w Stropkowie na Słowacji.

W maju 2025 roku w ramach projektu w Rzeszowie oraz w Stropkovie na Słowacji wyświetlono specjalnie przygotowaną prezentację (mapping) zawierającą fotografie mieszkańców Rzeszowa i Stropkova pochodzenia żydowskiego (np. Nachum Sternheim, Fred Zinnemann, Tannenbaum Rzeszów, Chaim Yosef Gottlieb i Yekutiel Yehuda Teitelbaum Stropkov) wraz z prezentacją ich kulturotwórczych osiągnięć. Wizualizacja okraszona była nowoczesną oprawą graficzną z uwzględnieniem symboliki żydowskiej. W Rzeszowie mappingo został zaprezentowany 22 maja na budynku Synagogi Starego Miasta. Wyświetlenie mappingu po spektaklu organizowanym w ramach Warsztatów storytellingowych oraz w towarzystwie muzyki na żywo zapewniło sporą publiczność, która miała okazję zapoznać się ze zrealizowaną produkcją. W Stropkovie mapping został zaprezentowany na budynku znajdującym się w centrum miasta 30 maja.

21-22 maja 2025 roku w Rzeszowie zorganizowane zostały w ramach projektu warsztaty w formie spacerów teatralnych zakończone pokazem performatywnym w wykonaniu 10 ekspertów oraz uczestników. W trakcie warsztatów prowadzący – eksperci – zapoznali uczestników z informacjami na temat społeczności żydowskiej, zamieszkującej niegdyś Stropkov i Rzeszów (sklepiarzach, muzykach, artystach). Dzięki doświadczeniu ekspertów, uczestnicy poznali również podstawowe techniki pracy aktorskiej. Warsztaty zrealizowane

zostały w formie spaceru, dzięki czemu tkanka miejska, odpowiednio wykorzystana przez prowadzących, stała się częścią snutej opowieści - zarówno jej bohaterem, jak i sceną. Spacer był prowadzony trasą prezentującą obiekty związane z niegdysiejszą społecznością żydowską.

20 maja 2025 roku w Rzeszowie odbyły się warsztaty tańca żydowskiego „Hava Nagila”. W trakcie wydarzenia prowadzonego przez dwóch ekspertów uczestnicy poznali tańce, codzienne czynności i zwyczaje, aby zrozumieć, że dla Żydów radość jest praktycznie tym samym, co taniec. Tańce odbyły się w kręgu, który jest symbolem jedności, równości, wspólnoty i integracji - to charakterystyczne dla tańców żydowskich. Warsztaty miały charakter autorski. W wydarzeniu wzięło udział 41 osób z Polski oraz ze Słowacji.

20 maja 2025 roku w ramach realizacji projektu odbyły się warsztaty językowe Jidysz „Aj Waj”. Głównym celem wydarzenia była możliwość zapoznania uczestników z historią jidysz, znanego również jako język ojczysty. Język ten jest świadectwem wielowiekowej obecności Żydów na terenie polsko-słowackiego pogranicza i przenikania się obu kultur. Podczas zajęć uczestnicy poznali zapożyczone słowa, podstawowe zwroty, ciekawostki o jidysz oraz kilka znanych piosenek. Warsztaty międzypokoleniowe przybliżyły uczestnikom kulturę żydowską poprzez naukę podstawowych zwrotów języka jidysz.

W wydarzeniu wzięło udział 24 osób z Polski oraz ze Słowacji.

